

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ งานประชาสัมพันธ์และการท่องเที่ยว กองวิชาการและแผนงาน เทศบาลตำบลแม่สาย
ที่ ชร 52307.4/- วันที่ 26 สิงหาคม 2559

เรื่อง รายงานผลการประชุมสัมมนาทางวิชาการด้านการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม

เรียน ผู้อำนวยการกองวิชาการและแผนงาน/รองปลัดเทศบาล/ปลัดเทศบาล/นายกเทศมนตรี

เรื่องเดิม

ตามที่เทศบาลตำบลแม่สายได้มอบหมายให้บุคลากรเข้าร่วมการประชุมสัมมนาเชิงวิชาการด้านการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม (เขตพัฒนาการท่องเที่ยวอารยธรรมล้านนา) ในระหว่างวันที่ 23 - 24 สิงหาคม 2559 ณ ห้องประชุมโรงแรมเชียงใหม่ภูคำ จังหวัดเชียงใหม่ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อนำมาประยุกต์แนวทางและปรับใช้ในภารกิจหน้าที่ของเทศบาล ซึ่งมีหน้าที่ในการส่งเสริมการท่องเที่ยวในหลายมิติ รวมถึงด้านวัฒนธรรม เช่น การจัดงานมหัศจรรย์ 10 ชาติพันธุ์แม่สาย การอนุรักษ์ส่งเสริมวัฒนธรรมในพื้นที่อำเภอแม่สายต่อไป

ข้อเท็จจริง

กองวิชาการและแผนงาน งานประชาสัมพันธ์และส่งเสริมการท่องเที่ยว ได้ส่งบุคลากรเข้าร่วมประชุมสัมมนาเชิงวิชาการด้านการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม จำนวน 4 คน ได้แก่

1. นายภูฒิ วงศ์ไชย	วงศ์ไชย	ผู้อำนวยการกองวิชาการและแผนงาน
2. นายเจษฎา คำเครือ	คำเครือ	นักประชาสัมพันธ์ชำนาญการ
3. นายณรงค์ชัย ประสาท	ประสาท	ผู้ช่วยเจ้าหน้าที่ระบบคอมพิวเตอร์
4. นายนพพร บรรเลงภาค	บรรเลงภาค	พนักงานจ้างทั่วไป

ในระหว่างวันที่ 23 - 24 สิงหาคม 2559 ณ โรงแรมเชียงใหม่ภูคำ จังหวัดเชียงใหม่ จัดโดยกรมการท่องเที่ยว ขอสรุปรายงานผลการประชุมสัมมนา ดังต่อไปนี้

1. การท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม (Cultural Tourism) กับการจัดการการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม (Cultural Tourism Management)

หมายถึง การท่องเที่ยวเพื่อศึกษาและการเรียนรู้เกี่ยวกับความสำคัญของมรดกทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น ประวัติศาสตร์ โบราณสถาน ศิลปวัฒนธรรมและประเพณี โดยยึดหลักการของการพัฒนาที่สมดุลระหว่างอนุรักษ์วัฒนธรรม กับการสร้างความพึงพอใจให้กับการท่องเที่ยว ให้เกิดความยั่งยืนทั้งเชิงเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม เกิดผลการทบทวนสิ่งแวดล้อมทางวัฒนธรรมให้น้อยที่สุด ให้คงไว้ซึ่งวิถีชีวิตของท้องถิ่นในแง่สังคมวัฒนธรรม ตลอดจนเป็นการจัดการท่องเที่ยวที่เน้นการมีส่วนร่วมของมรดกทางวัฒนธรรม และการกระจายรายได้อย่างเป็นธรรม

การท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม นอกจากจะมุ่งเน้นให้นักท่องเที่ยวเกิดความพึงพอใจแล้วนั้น ยังเน้นการเพิ่มคุณค่าของประสบการณ์ที่ได้รับจากการเดินทางท่องเที่ยวและการกลับมาท่องเที่ยวซ้ำอีกภายใต้ขีดความสามารถรองรับได้ของพื้นที่อย่างเหมาะสม

2. การท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม

การท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม สามารถแบ่งได้ตามรูปแบบออกได้ตามประเภทของทางมรดกทางวัฒนธรรม โดยสามารถแบ่งออกเป็นประเภทย่อยได้ 7 รูปแบบ ดังนี้

/2.1 การท่องเที่ยว...

2.1 การท่องเที่ยวมรดกทางภูมิปัญญา งานหัตถกรรม งานศิลปะ งานฝีมือเชิงช่างของไทย ทั้งช่างราชสำนักและช่างท้องถิ่น (Local Wisdom, Art and Handicraft Tourism) หมายถึง การเดินทางท่องเที่ยวเพื่อเยี่ยมชมหมู่บ้านท่องเที่ยวแหล่งผลิตสินค้า และงานหัตถกรรมท้องถิ่นพื้นที่ต่างๆ เช่น หมู่บ้านท่องเที่ยวเครื่องปั้นดินเผา หมู่บ้านทำร่ม จังหวัดเชียงใหม่ หมู่บ้านผ้าไหม จังหวัดในภาคอีสาน หมู่บ้านทำผ้าบาติก จังหวัดภาคใต้ รวมถึงงานหัตถกรรมในราชสำนักที่ใช้ฝีมือเชิงช่างในการผลิตสินค้า เช่น ศูนย์ศิลปาชีพบางไทร เป็นต้น

2.2 การท่องเที่ยวประเพณี เทศกาล (Festivity, Traditional and Event Tourism) หมายถึง การเดินทางท่องเที่ยวเพื่อร่วมและสัมผัสกับประเพณีสำคัญของประเทศไทย ประเพณีของท้องถิ่นที่จัดขึ้นในช่วงเวลาต่างๆ รวมถึงเทศกาลที่ชุมชนร่วมกันจัดขึ้น เช่น เทศกาลปิ้งย่าง เทศกาลดอกไม้ เป็นต้น

2.3 การท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ และโบราณคดี (Historical Tourism and Archaeological Tourism) หมายถึง การเดินทางท่องเที่ยวไปยังแหล่งท่องเที่ยวประวัติศาสตร์ แหล่งโบราณคดี เพื่อชื่นชม และเรียนรู้เรื่องราวต่างๆทางประวัติศาสตร์ ตลอดจนเพลิดเพลินในสถานที่ท่องเที่ยว อาทิ แหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์พระนครอยุธยา สุโขทัย กำแพงเพชร เมืองโบราณคูบัว เวียงกุมกาม อุทยานประวัติศาสตร์พิมาย อุทยานประวัติศาสตร์พนมรุ้ง เป็นต้น

2.4 การท่องเที่ยวทางวิถีชีวิตชุมชนดำรงอยู่ ชนบ จาริต ความเชื่อ (Way of Life Tourism) หมายถึง การเดินทางท่องเที่ยวเพื่อไปเรียนรู้วิถีชีวิตของคนไทย การเดินทางไปยังชุมชนท่องเที่ยวชนบทเพื่อแลกเปลี่ยน และการเรียนรู้ ตลอดจนการสร้างสรรค์ประสบการณ์ในการเดินทาง และการอยู่ร่วมกันกับท้องถิ่น นอกจากนี้ยังหมายถึง การทำความเข้าใจกับความเชื่อท้องถิ่น จาริต และขนบธรรมเนียมที่คนในท้องถิ่นถือปฏิบัติด้วยความเคารพและเชื่อใจ

2.5 การท่องเที่ยวทางกับศาสนา (Religion Tourism) หมายถึง การเดินทางท่องเที่ยวไปยังแหล่งที่เกี่ยวข้องกับศาสนา ไม่ว่าจะเป็นศาสนาใดที่มีอยู่ในประเทศไทย โดยเน้นการสร้างเคารพต่อศาสนสถาน และศาสนิกชน และการเยี่ยมชมสิ่งสำคัญต่างๆในวัด อาทิ อุโบสถ วิหาร หอไตร เป็นต้น

2.6 การท่องเที่ยวกลุ่มชาติพันธุ์ (Ethnic Tourism) การเดินทางท่องเที่ยวในหมู่บ้านของกลุ่มชาติพันธุ์ อาทิ ชนเผ่าต่างๆในภาคเหนือของประเทศไทย กลุ่มคนไทยวน จากเชียงแสนที่อพยพมาอยู่ในเขตอำเภอเส้าไห้ จังหวัดสระบุรี อำเภอคูบัว ราชบุรี และอำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา กลุ่มคนภูไทในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เป็นต้น ซึ่งกลุ่มชาติพันธุ์ดังกล่าวยังสามารถรักษาอัตลักษณ์ของกลุ่มคน ตลอดจนวิถีความเชื่อในการดำรงชีวิตที่เป็นอัตลักษณ์

2.7 การท่องเที่ยวเพื่อเยี่ยมชมสถาปัตยกรรม อาคารและสิ่งปลูกสร้าง รวมถึงเรียนท้องถิ่น (Architectural Tourism) การเดินทางท่องเที่ยวในแหล่งที่มีการก่อสร้าง งานสถาปัตยกรรมที่โดดเด่นและแตกต่าง สะท้อนให้เห็นถึงภูมิปัญญาของผู้ที่สร้าง อาทิ พระบรมมหาราชวัง พระราชวัง อาคารเก่า รวมถึงย่านอาคาร กลุ่มอาคารที่สะท้อนอิทธิพลจากวัฒนธรรมอื่นๆ ในประวัติศาสตร์และการเป็นอยู่ของผู้คนในอดีต มาจนถึงปัจจุบัน อาทิ ย่านเมืองภูเก็ต ย่านเมืองเก่าตะกั่วป่า ตลอดจนแหล่งที่มีความโดดเด่นทางการก่อสร้าง การออกแบบสถาปัตยกรรมพื้นถิ่น เช่น เรือนภาคกลาง จังหวัดอยุธยา สุพรรณบุรี เรือนกาแล ในภาคเหนือ เรือนโคราช จังหวัดนครราชสีมา เป็นต้น

3. หลักของการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

การท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมเป็นการนำทรัพยากรทางวัฒนธรรมที่มีอยู่ มาจัดการให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อเจ้าของแหล่งมรดกทางวัฒนธรรม ชุมชนอันเป็นที่ตั้งหรือก่อกำเนิดซึ่งวัฒนธรรมตลอดจนต่อนักท่องเที่ยวผู้มาเยือน ดังนั้นหลักการสำคัญของการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมที่สำคัญ คือ

3.1 เป็นการจัดท่องเที่ยวที่ให้ความสำคัญกับทุนทางสังคม ทุนทางวัฒนธรรม

3.2 คนในพื้นที่ ในแหล่งท่องเที่ยวร่วมกันเป็นเจ้าของมรดกทางวัฒนธรรมและร่วมกันจัดการท่องเที่ยว

3.3 เจ้าของมรดกทางวัฒนธรรม/คนในพื้นที่ เข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดทิศทางและตัดสินใจ

3.4 เป็นการท่องเที่ยวที่ส่งเสริมให้เจ้าของมรดกทางวัฒนธรรมมีความภาคภูมิใจ วัฒนธรรมของตนเอง และให้ผู้เข้ามาเยือนเห็นความสำคัญและให้สิทธิแก่เจ้าของวัฒนธรรม

3.5 เป็นการท่องเที่ยวที่เน้นความยั่งยืนทางวัฒนธรรมให้คงความเป็นความเป็นเอกลักษณ์โดดเด่น และมีอัตลักษณ์แบบไม่เสื่อมคลาย

3.6 การจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวต้องเป็นกิจกรรมที่เน้นการก่อให้เกิดการเรียนรู้ระหว่างคนต่างวัฒนธรรมประสบการณ์ละความเข้าใจกันระหว่างมนุษย์

3.7 เป็นการท่องเที่ยวที่มีทั้งเจ้าของมรดกทางวัฒนธรรมและผู้มาเยือนต้องมีความเคารพในวัฒนธรรมเป็นเบื้องต้นและความเข้าใจในความแตกต่างและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์

3.8 เป็นการจัดการท่องเที่ยวที่ก่อให้เกิดผลตอบแทนที่เป็นธรรมแก่คนท้องถิ่น

3.9 มีการกระจายรายได้จากการท่องเที่ยวสู่สาธารณประโยชน์ของชุมชน

4. เทคนิคการสื่อความหมาย

เครื่องมือที่ใช้ในการสื่อความหมายนิยมแบ่งออกเป็น 2 ประเภทใหญ่ๆ คือ สื่อบุคคลและสื่อสิ่งของโดยไม่ใช้บุคคล

4.1 สื่อบุคคล เป็นการสื่อความหมายโดยใช้บุคคลจริงในการส่งสารข้อมูลไปยังนักท่องเที่ยวหรือผู้ชม เช่น มัคคุเทศก์ วิทยากรบรรยาย เป็นการให้ความรู้ ความเข้าใจแก่นักท่องเที่ยวที่มีประสิทธิภาพสามารถตอบคำถามของนักท่องเที่ยวได้ทันท่วงที ให้รายละเอียดได้มากกว่า การสื่อสารที่ดีสามารถกระตุ้นความสนใจนักท่องเที่ยวได้คิดและร่วมค้นหาคำตอบก่อให้เกิดความสัมพันธ์ที่ดี ที่สำคัญ ถ้าผู้บรรยายมีอารมณ์ขันก็สามารถสร้างบรรยากาศให้สนุกสนาน สร้างความสนิทสนมเป็นกันเอง ซึ่งจะช่วยสร้างความประทับใจในที่สุด การสื่อความหมายโดยไม่ใช้บุคคล ประกอบด้วย การบริการข้อมูล การนำเที่ยว การบรรยาย การสาธิต การแสดงละคร เป็นต้น

4.2 สารสื่อความหมายโดยไม่ใช้บุคคล ประกอบด้วย

1) สื่อสิ่งพิมพ์ ได้แก่ แผ่นพับ โปสเตอร์การ์ด คู่มือ และหนังสือแนะนำสถานที่ท่องเที่ยว

2) ป้ายแนะนำทาง เป็นการอธิบายลักษณะของภูมิประเทศในพื้นที่นั้น ควรพิจารณาขนาดของป้าย รูปภาพกราฟิก สีเส้น และวัสดุเนื้อผิว ความคงทนต่อสภาพแวดล้อม ในขณะเดียวกันควรใช้สัญลักษณ์และสีที่เป็นสากล ซึ่งจะช่วยให้เข้าใจง่ายขึ้น

3) การจัดนิทรรศการ เป็นเครื่องมือแสดงรูปภาพและวัตถุสิ่งของ พร้อมทั้งมีคำอธิบายประกอบ แต่เนื่องจากนักท่องเที่ยวเป็นผู้ชมอิสระ นิทรรศการจึงควรนำเสนอเรื่องย่อๆและใช้เวลาเพียงเล็กน้อยเพื่อสร้างความเข้าใจ นิทรรศการที่ดีควรสวยงามสะอาดตา และมีเสียงประกอบเพื่อสร้างความสนใจ

4) สื่อโสตทัศนูปกรณ์ ประกอบด้วยสื่อภาพและเสียง สามารถใช้เทคนิคสร้างเหตุการณ์ประกอบฉากได้อย่างสมจริง ช่วยเร่งเร้าความสนใจและสร้างอารมณ์ของผู้ชมได้อย่างตื่นตาตื่นใจครอบคลุมผู้ฟังจำนวนมากได้ในแต่ละครั้ง สื่อเสียงสามารถเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายหลักได้มากและเข้าใจเชิงลึกได้ดี

5) สื่อผสมผสานหรือมัลติมีเดีย (Multimedia) หมายถึง การนำเอาสื่อหลายๆประเภทมาใช้ร่วมกันทั้งวัสดุ อุปกรณ์ และวิธีการ เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุดในการสื่อความหมาย ในปัจจุบันมีการนำเอาคอมพิวเตอร์มาร่วมใช้เพื่อการควบคุมการทำงานของอุปกรณ์ต่างๆ ในการเสนอข้อมูลทั้งตัวอักษร ภาพกราฟฟิก ภาพถ่าย ภาพเคลื่อนไหวแบบวีดิทัศน์และเสียง

6) สื่อ QR CODE เป็นบาร์โค้ด 2 มิติ ทำหน้าที่เก็บข้อมูลต่างๆ ได้สะดวก และรวดเร็วเพียงเรายกมือถือมาสแกน QR CODE ที่เราพบเห็นบนป้ายประชาสัมพันธ์ตามแหล่งท่องเที่ยวต่างๆ โปรแกรมก็จะนำเสนอข้อมูลสถานที่ท่องเที่ยวบนมือถืออัตโนมัติ โดยจะแสดงภาพเคลื่อนไหวพร้อมคำบรรยายแบบวีดิทัศน์ ปัจจุบัน QR CODE ได้รับความนิยมอย่างสูงในแหล่งท่องเที่ยวต่างๆทั้งในต่างประเทศ

7) สื่อสังคมออนไลน์ เครื่องมือสื่อสังคมออนไลน์เครื่องมือสื่อสารที่ได้รับความนิยมแพร่หลายบนอินเทอร์เน็ตในปัจจุบัน มีคุณสมบัติพิเศษคือ สามารถให้ข้อมูลได้ทันทีและทันสมัยต่อเหตุการณ์ตลอดเวลา มีต้นทุนต่ำในการทำโฆษณา กระจายได้ในวงกว้างรวดเร็วสามารถสื่อสารข้อมูลได้มากมายหลากหลายรูปแบบ

8) เส้นทางศึกษาด้วยตนเอง เป็นสิ่งอำนวยความสะดวกที่ใช้ในการสื่อความหมายเราสามารถสร้างเส้นทางดังกล่าวในพื้นที่ป่าไม้ ศูนย์ศึกษาธรรมชาติ หรืออุทยานประวัติศาสตร์ ข้อดีคือ สามารถรับนักท่องเที่ยวไม่จำกัดจำนวน ไม่จำกัดเวลา และยังเป็นทางเลือกแก่เจ้าหน้าที่สื่อความหมาย และนักท่องเที่ยวอิสระในการเลือกเดินสำรวจเส้นทางเอง สามารถรับชมธรรมชาติในขณะที่กำลังฟังบรรยาย

9) ศูนย์บริการข้อมูลนักท่องเที่ยว มีหน้าที่ให้ความรู้ และสร้างความเข้าใจในภาพรวมเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยว นิยมตั้งอยู่ภายในบริเวณที่ใกล้เคียงกับแหล่งท่องเที่ยว และมีการใช้สื่อหลากหลายช่วยการนำเสนอ เช่น การจัดแบบจำลอง การจัดนิทรรศการ และสื่อมัลติมีเดีย เป็นต้น

10) การจัดกิจกรรมพิเศษ เป็นโปรแกรมการนำเสนอที่จัดตั้งขึ้นตามวาระหรือโอกาสที่สำคัญต่างๆ โดยมากจัดในรูปแบบของนิทรรศการ การออกร้าน งานฉลอง การประกวด การแข่งขันงานสถาปนาครบรอบวันสำคัญ หรือการเปิดให้นักท่องเที่ยวได้เข้าชมกิจการในวันสำคัญ

ข้อเสนอแนะและโปรดพิจารณา

เพื่อให้เกิดประโยชน์ในการนำมาประยุกต์แนวทางและปรับใช้ในภารกิจหน้าที่ของเทศบาล ในการส่งเสริมการท่องเที่ยวด้านวัฒนธรรม เห็นควรพิจารณานำเรียนคณะผู้บริหารเพื่อทราบ ใช้เป็นข้อมูลประกอบทางวิชาการด้านการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในพื้นที่ต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา

- นายสมชาย งามวิจิตร
- นายสมชาย งามวิจิตร
นายกเทศมนตรีตำบลแม่สาย

(นายไศลยนต์ ศรีสมุทร)
นายกเทศมนตรีตำบลแม่สาย
265
(นายณพพร บรรณเลิศ)
พนักงานจ้างทั่วไป
(นายภูทธิ วงศ์ไชย)
ผู้อำนวยการกองวิชาการและแผนงาน
นักประชาสัมพันธ์ชำนาญการ

ภาพประกอบ

การประชุมสัมมนาทางวิชาการด้านการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม
วันที่ 23 - 24 สิงหาคม 2559 ณ โรงแรมเชียงใหม่ภูคำ จังหวัดเชียงใหม่

